

Βασικό λεξιλόγιο

- σιδηρουργός, άνθρωπος, σίδηρο, ανασαίνω, αίμα, μυαλό, σώμα, φωτιά, σιδεράς, σιδερένιος, ξύλο, ξύλινος -η -ο, φτιάχνω
- ρομπότ, περπατάω, μιλάω, εκτελώ, εντολή, δουλειά, κατασκευή, κατασκευάζω, αυτοκίνητο, αυτόματος -η -ο
- ηλιακός -ή -ό, λεωφορείο, εξάτμιση, γύρω γύρω, ηλιόσποροι, ηλιοτρόπιο, φωτεινός, λεωφόρος, φως, ηλιοβασίλεμα
- μπαίνω – μπείτε, βγαίνω – βγείτε, κρατώντας, απομακρύνομαι – απομακρυνθείτε, τρέχοντας, κάτοικος, μετακίνηση, σιδηρόδρομος, υπόγειος -α -ο, σύγχρονος -η -ο
- δρομολόγιο, χρησιμοποιώ, χρησιμοποιείτε, ανεβαίνω – ανεβείτε, κατεβαίνω – κατεβείτε

Γραμματικά – Συντακτικά φαινόμενα

α) Διάκριση των άρθρων από τους αδύνατους τύπους της προσωπικής αντωνυμίας

Για να διακρίνουμε τα άρθρα από τους αδύνατους τύπους της προσωπικής αντωνυμίας θυμόμαστε ότι:

- Τα άρθρα **συνοδεύουν ονόματα** (ουσιαστικά, επίθετα, παθητικές μετοχές).
Π.χ. Ποιο είναι το τηλέφωνο **του** γιατρού; – Σου αρέσει το καπέλο **της** θείας;
- Οι αδύνατοι τύποι της προσωπικής αντωνυμίας **συνοδεύουν ρήματα**:
Π.χ. **Του** ζήτησα να μας περιμένει. – Δώσε **της** το τηλέφωνό μας.

β) Παράγωγα επίθετα από ουσιαστικά

Τα επίθετα που παράγονται από ουσιαστικά και φανερώνουν από τι είναι φτιαγμένο το ουσιαστικό που συνοδεύουν έχουν καταλήξεις **-ένιος -α -ο** και **-ινος -η -ο**.

Π.χ. γυαλί – **γυάλινος -η -ο**, χαρτί – **χάρτινος -η -ο**

γ) Παρελθοντικοί χρόνοι (Επανάληψη)

Παρελθοντικοί ονομάζονται οι χρόνοι που φανερώνουν τι έγινε στο **παραλθόν**.

Παρελθοντικοί χρόνοι είναι: **ο παρατατικός, ο αόριστος και ο υπερσυντέλικος**.

Το ρήμα δίνω:

Ενεστώτας	Παρατατικός	Αόριστος	Υπερσυντέλικος
δίνω	έδινα	έδωσα	είχα δώσει
δίνεις	έδινες	έδωσες	είχες δώσει
δίνει	έδινε	έδωσε	είχε δώσει
δίνουμε	δίναμε	δώσαμε	είχαμε δώσει
δίνετε	δίνατε	δώσατε	είχατε δώσει
δίνουν	έδιναν	έδωσαν	είχαν δώσει

δ) Μετοχές ενεργητικής φωνής - Ορθογραφία ενεργητικής φωνής

Στην ενεργητική φωνή μετοχή σχηματίζει μόνο ο ενεστώτας. Έχει κατάληξη **-οντας** ή **-ώντας**.

- Τα ρήματα της πρώτης συζυγίας (αυτά που στο α' ενικό πρόσωπο του ενεστώτα έχουν κατάληξη **-ω**) σχηματίζουν τη μετοχή της ενεργητικής φωνής σε **-οντας**. Π.χ. γράφω – **γράφοντας**
- Τα ρήματα της δεύτερης συζυγίας (αυτά που στο α' ενικό πρόσωπο του ενεστώτα έχουν κατάληξη **-ώ**) σχηματίζουν τη μετοχή της ενεργητικής φωνής σε **-ώντας**. Π.χ. γελώ – **γελώντας**

Ορθογραφικός κανόνας: Αν το (ο) στην κατάληξη **-(ο)ντας** δεν τονίζεται, είναι **όμικρον**. Αν τονίζεται, είναι **ωμέγα**.

Η ενεργητική μετοχή μπορεί να δηλώνει:

- Τρόπο** (πώς;) Π.χ. *Ανέβηκε την πλαγιά **αγκομαχώντας**.*
- Αιτία** (για ποιον λόγο;) Π.χ. ***Ξέροντας** τις προθέσεις του, ήταν επιφυλακτικός.*
- Χρόνο** (πότε;) Π.χ. ***Πλησιάζοντας** στο σπίτι, είδε κόσμο συγκεντρωμένο.*

ε) Προστακτική (Επανάληψη)

Προστακτική είναι η μορφή που παίρνει το ρήμα όταν θέλουμε να δώσουμε μια προσταγή, μια οδηγία, μια συμβουλή ή να εκφράσουμε μια παράκληση ή μια ευχή.

Π.χ. ***Λύσε** την άσκηση. – **Πρόσεξε** την υγεία σου.*

Προστακτική σχηματίζουν μόνο δύο χρόνοι: **ο ενεστώτας** και **ο αόριστος**.

	Προστακτική			
	Ενεστώτας		Αόριστος	
εσύ	λύνε	πρόσεχε	λύσε	πρόσεξε
εσείς	λύνετε	προσέχετε	λύστε	προσέξτε

στ) Προστακτική αορίστου ανώμαλων ρημάτων

Οριστική	Προστακτική	
Ενεστώτας	Αόριστος	
ανεβαίνω	ανέβα	ανεβείτε
μπαίνω	μπες	μπίτε
βρίσκω	βρες	βρείτε
βλέπω	δες	δείτε
πίνω	πιες	πιείτε
παίρνω	πάρε	πάρτε

Οριστική	Προστακτική	
Ενεστώτας	Αόριστος	
κατεβαίνω	κατέβα	κατεβείτε
βγαίνω	βγες	βγείτε
έρχομαι	έλα	ελάτε
λέω	πες	πείτε
τρώ(γ)ω	φάε	φάτε
φεύγω	φύγε	φύγετε

ζ) Ομώνυμα

Ομώνυμα ή **ομόηχα** είναι οι λέξεις που προφέρονται όμοια, έχουν όμως διαφορετική σημασία: